

Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu

Wydział Architektury Wnętrz i Scenografii

Dysertacja doktorska w dziedzinie sztuk plastycznych

Dialog światów. Przejście formy scenograficznej jako czynnik kreujący narrację spektaklu teatralnego – streszczenie

mgr Marta Wysznińska

Moje poszukiwania artystyczne oscylują wokół tematyki związanej z zagadnieniem sztuki technologicznej. Innowacyjność dostępnych dzisiaj rozwiązań pozwala na coraz większą interdyscyplinarność. Artyści korzystając z mechaniki czy inżynierii nie ograniczają ich roli jedynie do narzędzi służących do pracy twórczej. Niejednokrotnie owe instrumenty naukowe przybierają charakter samego dzieła. Niniejsza praca badawcza skupia się na wpływie rozwoju techniki oraz technologii na zmiany scenografii teatralnej na przestrzeni XX oraz XXI wieku. Rozpatruję konsekwencje wynikające z tychże doświadczeń dla wizualnej oraz narratywnej strony spektakli. Wątek wielowymiarowości tego aspektu badam na przykładzie autorskiej etiudy teatralnej z udziałem zaprojektowanego i zbudowanego przeze mnie obiektu-roboty, będącego partnerem aktorów-tancerzy na scenie. Problematyka inscenizacji nawiązuje do idei dialogu - porozumienia pomiędzy istnieniami (istotami) oraz szeroko rozumianą technologią.

Pierwszy rozdział mojej dysertacji poświęcony został zagadnieniom teoretycznym. Przedstawiam w zarysie wybrane fakty z historii rozwoju mechaniki oraz oświetlenia scenicznego. Tym samym nawiązuję do złożoności procesu pojawiania się kolejnych teatralnych środków wyrazu. Równolegle rozpatruję postawy wybranych twórców działających na pograniczu sztuki i nauki. Przytaczam także przykłady projektów funkcjonujących w świecie scenicznym w dużej symbiozie z technologią.

Na kolejnym etapie rozważań przyglądam się literaturze poświęconej zagadnieniom stechnologizowanego świata. Traktuję ją jako interesujące źródło doświadczeń w dziedzinie kreowania więzi pomiędzy ludźmi oraz ludźmi, a ich robotycznymi odpowiednikami. W tym miejscu poruszam również istotny w moich rozważaniach problem inności. Jest to zagadnienie aktualne także dziś. Zadaję pytanie na jakiej płaszczyźnie można rozważać ten wątek? Podejmuję także próbę odpowiedzi na pytanie kim jest dla nas "inny".

Konstruując fabułę etiudy teatralnej oparłam swoje założenia na zagadnieniu dialogu. Czym jest dialog? Jak go rozumiemy? Czy jego przebieg zawsze prowadzi do porozumienia? Z kim i jak możemy dialogować? Analizowałam związek pomiędzy artykułowaniem inności, a umiejętnością nawiązywania relacji.

Ostatni rozdział poświęciłam omówieniu mojego projektu badawczego. Wskazuję najpierw kwestie dotyczące formy obiektu - wymiary, materiał oraz założenia dotyczące ruchu i jego programowania. W kolejnej części mojej pracy skupiłam się natomiast na przedłożeniu koncepcji stanowiących osnowę gry aktorów z mechanicznym organizmem. Stało się to punktem wyjścia do rozważań nad dialogicznym charakterem więzi pojawiających się między człowiekiem a technologią.

Celem realizowanego przeze mnie projektu badawczego jest subiektywna analiza wpływu rozwoju wybranych dziedzin technologii na scenografię teatralną. Zrealizowałam obiekt cechujący się dualizmem funkcji. Jednym z głównych założeń jest nadanie obiektowi statusu aktora - współbohatera spektaklu. Moją koncepcją było wykreowanie więzi w kontakcie z aktorami. Mechaniczny organizm spełnia również funkcję pozwalającą na budowę harmonijnego układu z i wobec otaczającej go przestrzeni. Zaplanowany przeze mnie sposób rozmieszczenia źródeł światła LED daje możliwość kształtowania atmosfery spektaklu. Przygotowana przeze mnie dokumentacja nagrana została w teatrze, jednocześnie zgodnie z wcześniejszymi założeniami obiekt w formie autonomicznej może zaistnieć w dowolnie wybranym miejscu (w przestrzeni otwartej i zamkniętej). Uwzględnić należy kwestię zasilania oraz dostosowanego do konkretnych potrzeb montażu konstrukcji bazowej. Zakładam również ingerencję widza w działanie poprzez użycie rękawicy sterującej umożliwiającej interakcję z obiektem.

Moje założenie konstrukcyjne zakłada prostą, bioniczną formę obiektu. Świadomie nie podejmuję próby budowy robota humanoidalnego. Łączę w jego układzie i działaniu dwa bieguny scenicznej kreacji - miejsce akcji oraz sylwetkę bohatera.

Monika Wymadek